

Persbericht Rekenkameronderzoek ‘Een zekere onzekerheid’

Een onderzoek naar het Tilburgse bestaanszekerheidsbeleid en het vermogen in te kunnen spelen op maatschappelijke ontwikkelingen hierin

... september 2023. De Rekenkamer Tilburg heeft onderzoek gedaan naar het Tilburgse bestaanszekerheidsbeleid en de uitvoering daarvan. De maatschappelijke ontwikkelingen van afgelopen jaren zorgden voor een toename van het aantal Tilburgers die leven in bestaansonzekerheid. Om voor deze Tilburgers te doen wat nodig is, adviseert de Rekenkamer Tilburg de gemeente om meer te investeren in het Tilburgse bestaanszekerheidsbeleid en de uitvoering daarvan.

Een groeiend aantal huishoudens zit financieel klem als gevolg van stijgende kosten, bovenop de al hoge vaste lasten. Te weinig financiële armslag om basisvoorzieningen te kunnen bekostigen, betekent leven in bestaansonzekerheid. Daarbij gaat het in Tilburgse begrippen niet alleen om voldoende inkomen, maar ook om een betaalbare woning, voldoende te eten, toegang tot goede en betaalbare zorg en onderwijs en werk of andere dagbesteding die structuur en zin aan de dag geeft. Bestaanszekerheid is de laatste jaren door maatschappelijke ontwikkelingen, zoals de impact van de coronacrisis, de oorlog in Oekraïne met hoge gas- en stroomprijzen tot gevolg, de koopkrachtdaling door de hoge inflatie en door stijgende huur- en koopprijzen van woningen, meer onder druk komen te staan. Er is een toename van het aantal Tilburgers in bestaansonzekerheid. Momenteel gaat het om ruim 15.000 huishoudens die leven van maximaal 120% van het sociaal minimum. De Rekenkamer Tilburg heeft onderzoek gedaan naar het Tilburgse bestaanszekerheidsbeleid en de uitvoering daarvan.

De gemeente Tilburg zet zich (al jaren) in op doen wat nodig is voor Tilburgers die leven in bestaansonzekerheid. De gemeente doet dit vol overgave en voert een ruimhartig beleid. Er is daarbij altijd ruimte voor verbetering in het beleid en de uitvoering. De belangrijkste conclusies uit dit onderzoek zijn als volgt. Ten eerste, het bestaanszekerheidsbeleid is nog onvoldoende ingericht op de verschillende behoeften van inwoners, met name voor hen die beter geholpen zijn om zelf in zijn of haar financiën te kunnen voorzien. Ten tweede blijkt maatwerk eerder uitzondering dan de regel; er wordt vaker ingezet op generieke regelingen en voorzieningen. De kans is daardoor groot dat inwoners al snel buiten de boot vallen voor hulp. Ten derde blijkt een outreachende en mensgerichte aanpak in de uitvoering te werken. Er wordt daarbij gekeken naar wat er nodig is, in plaats van enkel wat het systeem kan bieden. Ten vierde gebeurt het signaleren van maatschappelijke ontwikkelingen en daarmee nieuwe groepen inwoners wel, maar niet systematisch en niet gestructureerd. Er is geen mechanisme hiertoe ontwikkeld, dan wel stappen gezet om zo'n mechanisme te kunnen ontwikkelen. De gemeente is daardoor niet in staat om tijdig te signaleren of inwoners, die nog niet bekend zijn bij de gemeente, door het ijs heen zakken.

Aan de raad doet de Rekenkamer Tilburg dan ook de volgende aanbevelingen. Zorg voor meer differentiatie in het bestaanszekerheidsbeleid. Richt de beleidskaders zodanig in dat de verschillende behoeftes van inwoners aan bod komen. Erken als gemeente daarbij dat zelf- en samenredzaamheid lang niet voor iedereen is weggelegd, daarvoor is specifiek beleid nodig. Onderzoek of het bestaanszekerheidsbeleid zodanig verruimd kan worden dat de backoffice meer beslisruimte krijgt; door hetgeen wat al binnen de wettelijke kaders mag, nog beter te gaan benutten zodat voor inwoners gedaan kan worden wat nodig is en er minder groepen buiten de boot vallen. Onderzoek de balans tussen generieke regelingen en voorzieningen en het toepassen van maatwerk. Bij de actualisatie van het bestaanszekerheidsbeleid verdient het de aanbeveling om nader te bepalen welke lijn de raad wanneer wil bewandelen; generiek versus specifiek, dat wil zeggen verstrekken waar de inwoner recht op heeft versus toekennen wat iemand nodig heeft. Onderzoek daarbij ook de ruimte om van maatwerk een meer generieke regeling of voorziening te maken als blijkt dat (grote) groepen inwoners daarbij gebaat zijn. Door veel gevraagde maatwerkvoorzieningen als aanleiding te gebruiken voor aanpassingen in het beleid, is het voordeel dat bestaande regelingen en voorzieningen beter kunnen voorzien in (nieuw ontstane) behoeftes.

Aan het college doet de Rekenkamer Tilburg eveneens een aantal aanbevelingen. Zet in op het werken vanuit vertrouwen en het hanteren van een menselijke maat richting inwoners. Richt de uitvoering zo in dat niet het

systeem leidend is, maar stel de inwoner (meer) centraal. Verbeter de vindbaarheid van gemeentelijke regelingen en voorzieningen; welke zijn beschikbaar en hoe daarvoor in aanmerking te komen. Creëer dit overzicht op één plek. Werk aan een methode voor het vinden van nieuwe inwoners en veranker dit in het beleid. Ontwikkel als gemeente instrumenten om nieuwe groepen inwoners voordat zij door het ijs zakken, te signaleren. En scherp het beleid aan: maak ook in het zoeken en benaderen van inwoners die in hun bestaanszekerheid worden bedreigd een keuze tussen 'recht hebben op' of 'bieden wat nodig is'.

Het onderzoeksrapport 'Een zekere onzekerheid' is te lezen op www.rekenkamertilburg.nl.
